

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE LA CICLOVA ROMÂNĂ (JUD. CARAȘ-SEVERIN)

Comuna Ciclova Română se află la cca 4 km sud-est de Oravița, închizînd de fapt spre est și nord-est zona depresionară a Oraviței. Se înscrie de fapt în șirul de dealuri și văi ce formează zona piemontană¹. Fig. 1.

La 5 km mai la sud se află satul Ilidia deja bine cunoscut prin cercetările arheologice ce se întreprind acolo de mai bine de un deceniu².

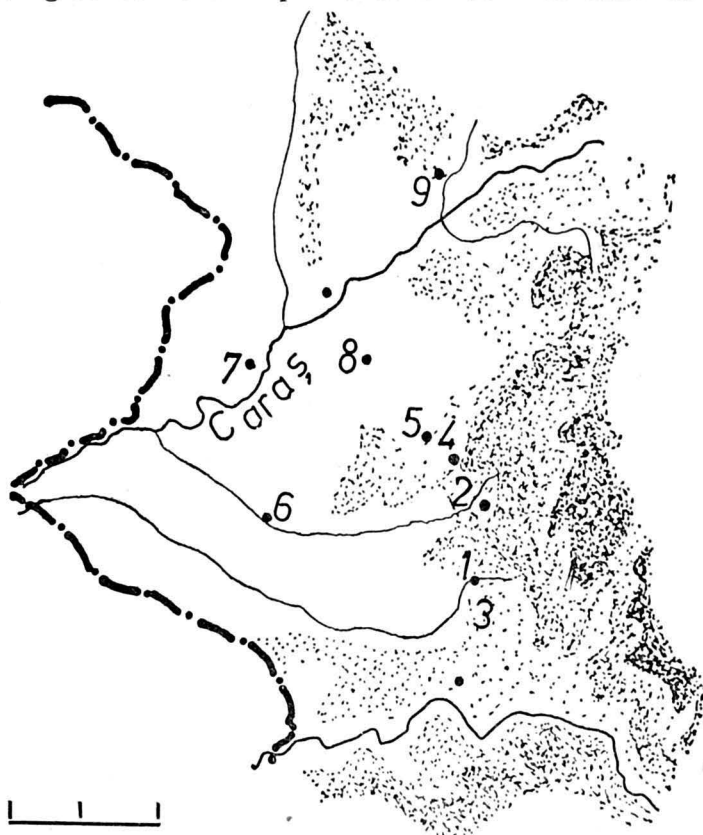

Fig. 1. Harta cu descoperirile feudale timpurii din depresiunea Oravița.

¹ V. Sencu, I. Băcănar, *Județul Caraș-Severin*, București, 1976, p. 45.

² Date cu privire la rotonda de la Ilidia la St. Matei, în *Banatica*, II, 1973, p. 314—318; iar la cimitirul din jurul ei la I. Uzum, Gh. Lazarovici, în *Banatica*, I, 1971, p. 160 și urm. și I. Uzum, în *Materiale și cercetări arheologice*, Oradea, 1979, p. 387. Despre biserica sală fortificată de la Cetate la I. Uzum, Gh. Lazarovici, *op. cit.*, p. 160 și la St. Matei, I. Uzum, în *Acta MN*, IX, 1972, p. 563.

Cercetările de suprafață întreprinse în primăvara anului 1980 la Ciclova au identificat în raza satului mai multe zone de interes arheologic. Toate aceste puncte noi identificate se concentrează pe valea pîriului Vrani. Pe versantul sudic al văii, începînd de la malul pîriului și pînă aproape de creastă au fost identificate urme de locuire din sec. IV e.n., din perioada secolelor VIII—IX și din perioada feudală timpurie (sec. XI—XIII).

În punctul *Morminți* care se găsește pe același versant al văii și care o domină prin înălțime a ieșit la iveală întîmplător o monedă și oase umane. În urma datelor obținute de cercetarea de teren s-a executat un sondaj de verificare în această zonă.

Descrierea săpăturilor. Pe dealul *Morminți* au fost deschise două secțiuni orientate nord-sud. Fig. 2.

Secțiunea 1 cu dimensiunile de 20×2 m a fost amplasată la 0,50 m est de borna topometrică de pe vîrful dealului și orientată nord-sud.

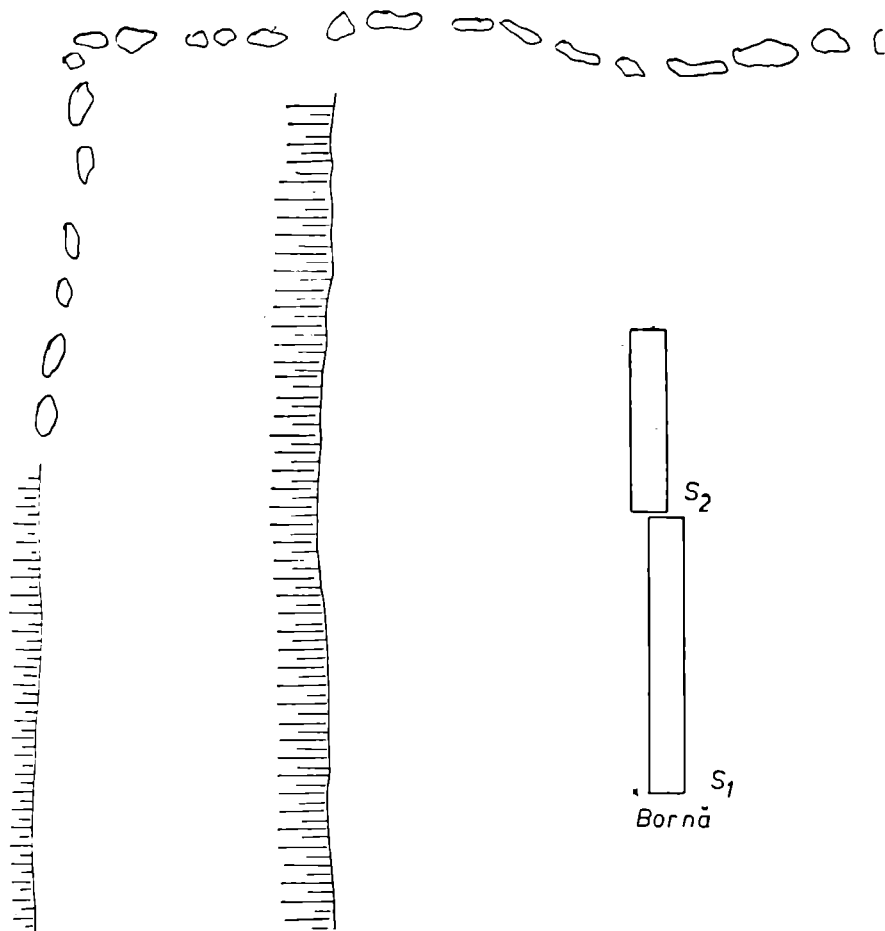

Fig. 2. Săpăturile de pe dealul *Morminți*.

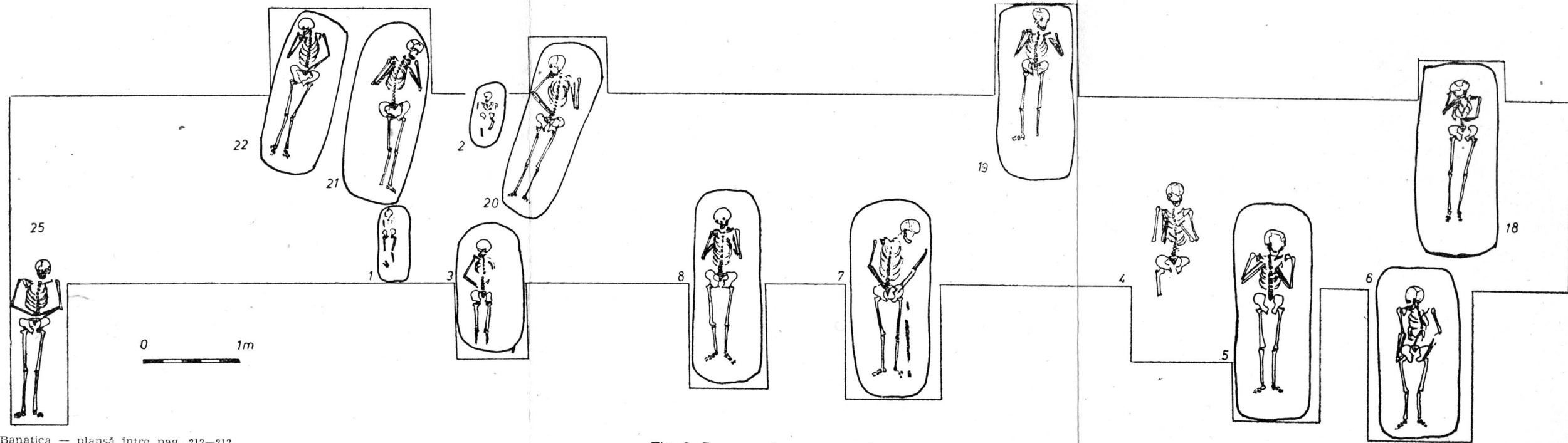

Fig. 3. S₁ — amplasarea mormintelor.

Secțiunea 2 cu dimensiunile de 15×2 m a fost deschisă în prelungirea lui S_1 cu o deviere de 1 m spre răsărit.

În panta dealului, la cca. 250 m vest, s-au trasat încă două secțiuni S_3 și S_4 . Secțiunea 3 este orientată est-vest și are dimensiunile de 10×2 m iar S_4 are dimensiunile de 10×2 m și aceeași orientare. În această zonă a apărut în panta dealului ceramică din sec. IV e.n., zgură și rîșnițe.

În cele două secțiuni de pe vârful dealului *Morminți* au fost cercetată 25 de morminte.

Descrierea mormintelor

- M_1 — Mormînt de copil, foarte slab conservat. Brațul drept era așezat pe abdomen, nu se poate preciza poziția brațului stîng. Dimensiuni: 0,61 m lungime.
- M_2 — Mormînt de copil, deranjat.
- M_3 — Mormînt deranjat parțial, lipsesc ambele tibii. Brațul drept era așezat pe abdomen. Nu se poate preciza poziția celui alt braț.
- M_4 — Groapa mormîntului a deranjat în parte un alt mormînt, de la care nu s-a păstrat decît un humerus și mai multe vertebre. Brațul drept era adus la claviculă iar cel stîng pe piept. Pe mina dreaptă s-a găsit un inel.
- M_5 — Scheletul a fost bine păstrat, doar craniul era ușor deranjat. Ambele brațe au fost aduse la claviculă.
- M_6 — Craniul și coloana vertebrală erau deranjate. Ambele brațe erau așezate pe lîngă corp.
- M_7 — Mormînt bine conservat. În mormîntarea s-a făcut într-un sicriu. Ambele brațe erau așezate pe bazin.
- M_8 — Mormînt bine păstrat. Ambele brațe au fost aduse la claviculă. Dimensiuni: 1,80 m lungime.
- M_9 — Mormînt de copil. Brațul drept era așezat pe abdomen iar cel stîng adus la claviculă. Dimensiuni: 1,20 m lungime.
- M_{10} — Groapa mormîntului deranja un alt mormînt. Scheletul bine păstrat, avea ambele brațe aduse pe abdomen. Dimensiuni: 1,40 m lungime.
- M_{11} — Mormînt deranjat, se păstrează doar fragmente din craniu și brațe în groapa lui M_{10} .
- M_{12} — Mormînt de adolescent cu oase fragile. Brațul drept era adus la claviculă iar cel stîng pe abdomen. Dimensiuni: 1,35 m lungime.
- M_{13} — Mormînt de adult. În mormîntarea s-a făcut în sicriu. Ambele brațe erau aduse la claviculă. Groapa mormîntului a deranjat un alt mormînt. Dimensiuni: 1,70 m lungime.

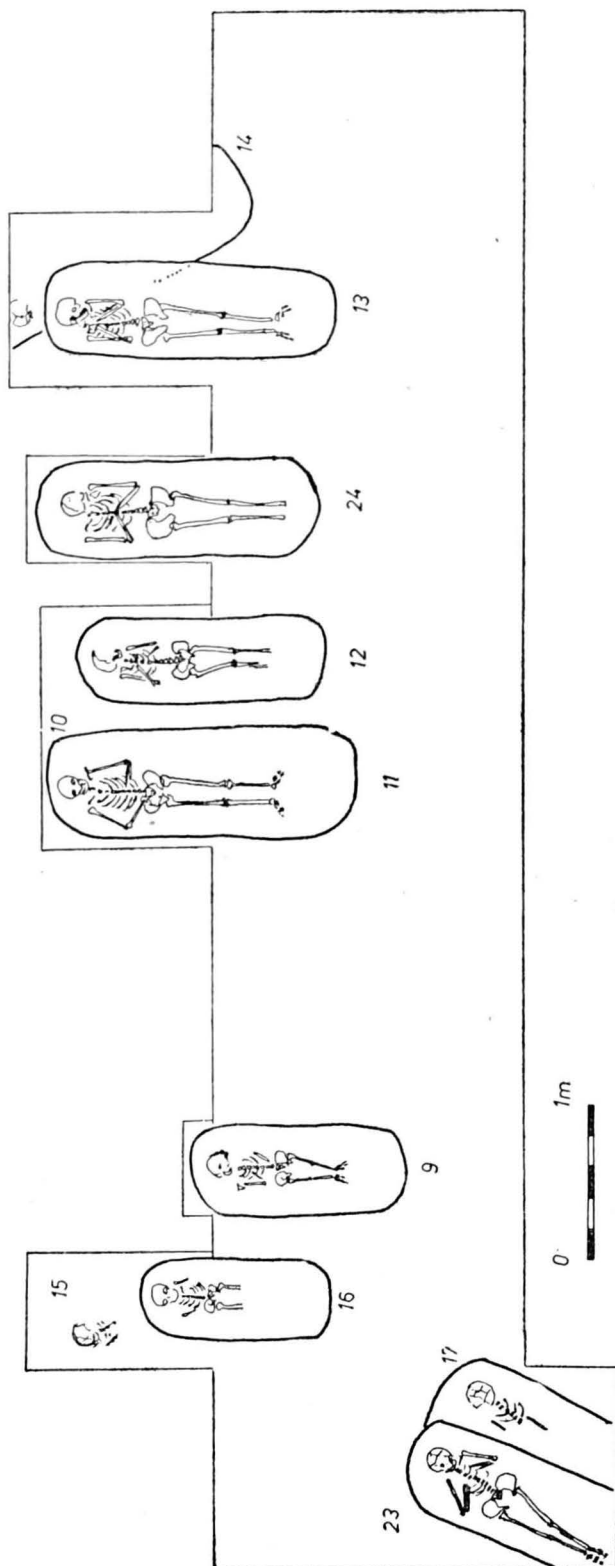
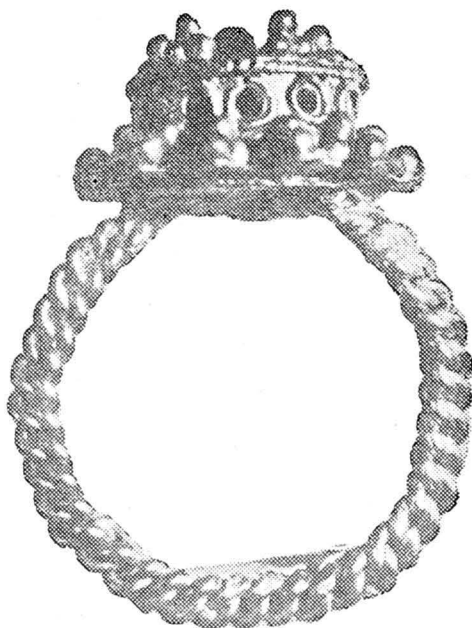

Fig. 4. S₂ — amplasarea normintelor.

- M₁₄ — S-a păstrat doar craniul și o parte din schelet deranjată de groapa lui M₁₃. În groapa mormintului s-a găsit o monedă.
- M₁₅ — Mormint deranjat de M₁₆.
- M₁₆ — Mormint de copil. Ambele brațe erau așezate pe piept. Dimensiuni: 1 m lungime.
- M₁₇ — Mormint de copil, slab conservat. Nu se poate preciza poziția brațelor.
- M₁₈ — Mormintul avea craniul ușor deranjat, brațul drept era adus la claviculă iar cel stâng pe abdomen. Dimensiuni: 1,62 m lungime.
- M₁₉ — Scheletul a fost bine păstrat, ambele brațe erau aduse la claviculă. Dimensiuni: 1,80 m lungime.
- M₂₀ — Brațul stâng era adus la claviculă, iar cel drept pe abdomen. Dimensiuni: 1,85 m lungime.
- M₂₁ — Scheletul a fost bine păstrat, ambele brațe erau aduse la claviculă. Dimensiuni: 1,75 m lungime.
- M₂₂ — Brațul stâng era așezat pe abdomen, iar cel drept la claviculă. Dimensiuni: 1,50 m lungime.
- M₂₃ — Ambele brațe erau aduse la claviculă. Dimensiuni: 1,40 m lungime.
- M₂₄ — Craniul și mandibula erau ușor deranjate. Ambele brațe erau aduse pe piept. Dimensiuni: 1,62 m lungime.
- M₂₅ — Schelet cu oase fragile. Ambele brațe erau așezate pe abdomen în poziție unul lângă celălalt. Dimensiuni: 1,60 m lungime.

Fig. 5. Inelul din M₄.

Groapa mormintelor de formă ovală apare la 0,20—0,50 m de la suprafața solului. Groapa a fost săpată într-un sol compact și dur de lut galben și pietriș. În mormintările s-au făcut după ritul creștin, morții fiind așezați cu fața spre răsărit³. Inventarul mormintelor este modest, la M₁₄ s-a găsit o monedă de la Carol Robert⁴ iar la M₄ s-a găsit un inel de argint. Inelul, una dintre cele mai frumoase piese de podoabă feudale din această zonă, este lucrat în tehnica filigranului și a granulației⁵.

Fără doar și poate că este prematur în stadiul actual al cercetării de a stabili limitele cronologice ale funcționării necropolei. Cele două piese

³ I. Uzum, în *Banatica*, III, 1977, p. 131 și urm.; Idem, în *Tibiscus*, III, 1974, p. 159.

⁴ Determinări Dana Bălănescu.

⁵ L. Chițescu, în *Cercetări arheologice*, II, București, 1977, p. 179.

ne oferă un important indiciu cronologic pentru datarea în sec. XIV a necropolei.

Documentele din secolul XIV — amintesc deja, sub o formă sau alta mai multe din aşezările din depresiunea Oraviţei⁶. Localitatea Ciclova apare menţionată în documente la începutul veacului al XV-lea⁷. Atestarea ei documentară ca şi a localităţii Secăş este legată de începuturile exploatărilor miniere din zonă. De altfel localitatea se află amplasată într-o zonă bogată în minereuri. Semnificativ este în acest sens prezenţa zgurilor şi a minereurilor de fier pe versantul sudic al văii pîriului Vrani. Cercetarea aşezării medievale contemporane cu necropola de pe *Morminţi*, ce se găseşte la poalele dealului, fără doar şi poate, că va aduce date noi cu privire la începuturile de locuire din această zonă.

ILIE UZUM — DUMITRU TEICU

LISTA DESCOPERIRILOR FEUDALE TIMPURI
DIN DEPRESIUNEA ORAVIŢEI

1. Ilidia	6. Vrăniuş
2. Ciclova Română	7. Vărădia
3. Cetatea Ilidia (Socolari)	8. Greoni
4. Oraviţa	9. Secăşeni
5. Broşteni	

LES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES DE CICLOVA ROMANA
(DÉP. CARAŞ-SEVERIN)

(R é s u m é)

Ciclova Română est située dans la depression d'Oraviţa, près du centre féodal d'Ilidia.

Les recherches de surface ont identifié sur la vallée du ruisseau Vrani des établissements du IV-ième siècle n.e., VIII—IX-ièmes siècles et de la période féodale (XI—XIII-ièmes siècles). Les recherches archéologiques sur la colline *Morminţi* ont identifié une nécropole féodale. Fondé sur l'inventaire funéraire, nous datons la nécropole dans la XIV-ième siècle.

⁶ Pesty Frigyes, *Krassó Vármegye Története*, Budapest, 1884, p. 112, vol. II-2, p. 214—218, II-2, p. 129, 226.

⁷ *Ibidem*, III, p. 364, doc. nr. 274.